

N:o 13 pag. 242
E.D. 1916.

T.M. Å 4 Bilaga A:5
1923

Konungens Befallningshavar-
des i Älvsborgs samt i Göteborgs
och Bohus län utslag i anledning
av de betänkanden och förslag, som
avgivits av de förrättningsmän, vil-
ka av länsstyrelserna den 5 augusti
1911 förordnats att verkställa ne-
dan närmare omförmälda, i länssty-
relsernas utslag den 22 juni 1910,
sådant detta blivit genom Kungl.
Maj:ts utslag den 14 juni 1911 slut-
ligen fastställt, föreskrivna ut-
redningar i avseende på den nya
farleden mellan Vänersborg och Gö-
teborg, uti de på länsstyrelsernas
handläggning ankommande frågor, som
icke blivit tidigare prövade; Gi-
vet å landskanslierna i Vänersborg
den 22 april 1921 och i Göteborg
den 3 maj 1921.

Utan avgift.

Detta utdrag är gällande, p. 6.

40/

av handlingarna i målet inhämtas huvudsakligen följande.

Genom ovanberörda utslag den 22 juni 1910 hava Konungens Befallningshavande i de delar, varom nu är fråga, utlåtits sig sålunda:

Med stöd av 1 § i kungörelsen den 30 december 1880 angående särskilda föreskrifter för handläggning av frågor om farled ville Kungl. Maj:ts befallningshavande förordna att i enlighet med föreskrifterna i 3 § i flottningsstadgan av samma dag skulle på Kungl. Vattenfallsstyrelsens bekostnad snarast ske kunde förrättas syn, som hade att

dels verkställa undersökning, om och på vad sätt befara- de olägenheter för kaptenen K. Ehrengrenats i Onafors, Aktiebolaget Sjuntorps, Lilla Edets pappersbruks aktiebolags och till äventyrs andra vid eller i närheten av farleden berintligen verk kunde utan men för farleden undanröjas eller minskas, och uppskattning, därest sådan önskades, av de olägenheter, som icke kunde undanröjas, i den mån värdet därav kunde på förhand beräknas;

dels verkställa noggrann uppmätning av Gota älvs strän-

der mellan Ström och Trollhättan och däröver upprätta sådan karta, som, i händelse strandlinjerna i följd av farledens inrättande och begagnande förändrades, kunde tjäna till upplysning om omfattningen av sådana förändringar,

och dels avgiva yttrande och förslag, huruvida och på vilka ställen i farleden mellan den tillämnade dammen vid Ström och Vänersborg borde anbringas fasta märken, utvisande de i den fastställda planen för farledsanläggningen medgivna förhöjda lågvattenytorna, och tilläventyrs andra anordningar vidtagas för underlättande av iakttagelser rörande vattenstånden i farleden; och ville Kungl. Maj:ts befallningshavande på Vattenfallsstyrelsens framställning förordna förordningsmän till denna syn.

Sedan de vid syneförrättningarne hållna protokoll jämte synemännens utlåtanden med kartor och ritningar inkommit, ville Kungl. Maj:ts befallningshavande meddela de foreskrifter, som i antydda hänseenden funnes vara av nöden.

Emellertid aktade Kungl. Maj:ts befallningshavande skäligt meddela Vattenfallsstyrelsen tillstånd att utföra alla de för farledens ordnande erforderliga åtgärder, som kunde på annans rätt inverka, men till vilka vederbörande icke lämnat sitt samtycke.

Härvid borde dock - förutom annat, varom nu icke är fråga - följande iakttagas:

Planer för av farledsanläggningen påkallad omläggning av allmänna vägar och ombyggnad av till dylika vägar hörande broar borde genom Vattenfallsstyrelsens föranstaltande avlämnas till Kungl. Maj:ts befälningshavande, som ville, var för sitt län, särskilt ägna dessa frågor föreskriven handläggning.

Uppdämning för den nya farleden vid Ström och Trollhättan finge ej äga rum, förr än ovanberörda synförrättningar verkställts och Kungl. Maj:ts befälningshavande hunnit meddela beslut i anledning av vad därvid förekommit.

I anledning av öfver Konungens Befälningshavandes ovanberörda utslag anförda besvär har Kungl. Maj:t i de delar av utslaget, som nu äro ifråga, genom utslag den 14 juni 1911 dels förklarat, att vid ovan omnämnda syn skulle, därest sakägare sådant påyrkade, verkställas undersökning och uppskattning, jämväl av den skada å obebyggda vattenfall, som kunde förmedlas av farledsanläggningen, dels ock föreskrivit, att frågan, huruvida vattnet ovan Trollhättan finge uppämnas även under de tider av året, då farleden ej vore tillgänglig för genomgående

trafik, borde av Kungl. Maj:ts befälhingshavande tagas under omprövning i sammanhang med fastställandet av de föreskrifter, som komme att betingas av de beslutade synneförrättningararna.

Sedan härefter Konungens Befälhingshavande den 5 augusti 1911 förordnat överstelöjtnanten i väg- och vattenbyggnads-kåren Th. Helleberg att med biträde av kaptenerna i samma kår A. Asplund och T. Glosemeijer förrätta ovannämnda syn, hava synmännen till fullgörande av berörda uppdrag tid efter annan till Konungens Befälhingshavande i Älvsbergs län ingivit dels protokoll över den 9 - 13 oktober 1911 av dem hållna farledssyn å Göta älv och dels av dem avgivna betänkanden, dagtecknade den 15 januari 1912 med kontrollberäkning av avbördningsförmågan hos den tillämnade dammbyggnaden vid Ström, den 7 juli 1913 angående utförande enligt ny plan av skyddsbyggning framför de av Lilla Edets Pappersbruksaktiebolag arrenderade verken m.m., likaledes den 7 juli 1913 med uppskattning dels av den skada, som genom den av farledens ombyggnad betingade blivande höjningen av vattenståndet i Göta älv komme att förorsakas vattenkraften i följande bivattnedrag, nämligen Ströms

bäck, Tysslanda bäck, Sollums å, Stenarsrods bäck, Slumpån vid Hattevad och Slumpån vid Åsbräcka (Stångeforsen), och dels av värdet av den vid Stångeforsen belägna, av förrättningemännen till inlösen föreslagna kvarnen med byggnader, den 21 januari 1915 med uppskattning av värdet av strömfallet vid Präststenarna eller Prästforsen i Göta älv nedanför Lilla Edets vattenverk och den 31 mars 1915 dels med förslag till åtgärder för minskning av de olägenheter, som genom den av farledens ombyggnad betingade blivande höjningar av vattenståndet i Göta älv vid Ström-Lilla Edet kunde åsamkas Aktiebolaget Sjuntorps vattenverk och vattenfall vid Sjuntorp, och dels med uppskattning av den skada, som genom uppdamningen vid Ström-Lilla Edet kunde tillskyndas sistnämnda fall.

I anledning av sålunda från synemännen inkomna handlingar hava Koningens Befallningshavande gemensamt meddelat följande utslag, nämligen den 1 juni 1912 angående tillstånd för Kungl. Vattenfallsstyrelsen till utförande av dammbyggnaden vid Ström jämte anordningar för fiskens vandring därstädes (Älvsborgs länsstyrelses N:o 25 pag. 246 E.D. 1911), den 9 december 1914 angående tillstånd för Kungl. Vattenfallsstyrelsen till

utförande enligt ny plan av skyddsdamn framför de av Lilla E-
dets pappersbruks aktiebolag arrenderade verken jämte bräddav-
loppsanordningar med flera i samband med beslutad dammanlägg-
ning vid Ström i den då under anläggning varande nya farleden
erforderliga åtgärder (Älvsborgs länsstyrelse N:o 23 pag. 245
E.D. 1914), den 9 juni 1916 i fråga om åtgärder för undanröjjan-
de eller minskning av de olägenheter, som kunde befaras upp-
komma för aktiebolaget Sjuntorps Vattenverk och vattenfall vid
Sjuntorp såsom följd av anläggningen av den nya farleden (Älvs-
borgs länsstyrelses N:o 6 pag. 236 E.D. 1915) och den 30 septem-
ber 1916 på framställda yrkanden om ersättning för skada genom
försvinnande av strömfallet vid Präststenarna eller Prästfor-
sen och om inlösen av Fuxerna bys skifteslag tillhörigt strand-
område med mera, innan uppränsning av sistnämnda fors finge ske
eller dammanläggningen vid Lilla Edetsfullbordades med mera
(Älvsborgs länsstyrelses N:o 3 pag. 235 E.D. 1915), uti vilket
sistnämnda utslag Konungens Befallningshavande i anledning av
ett av Kungl. Vattenfallsstyrelsen därom framställt yrkande
jämval förklarar sig vilja på anmälan av Kungl. Styrelsen för-
ordna förrättningsmän att verkställa uppmätning av den fallhöjd

som tilläventyrs kunde återstå vid Präststenarna efter slutförandet av farledsarbetarna vid Lilla Edet - Strom.

Vidare hava Konungens Befallningshavande i gemensamt utslag den 13 juni 1912 medgivit viss ändring av planen för farledsanläggningen, innerfattande förändrat läge för ^{nya} slussen vid Lilla Edet (Älvsborgs länsstyrelses N:o 10 pag. 239 E.D. 1912).

Slutligen hava förrättningsmännen uti till Konungens Befallningshavande i Älvsborgs län inkommen skrivelse den 12 maj 1916 - jämte det de överlämnat särskilt instrument över av dem verkställd värdering av den skada, som genom den nya farledens anläggning komme att åsamkas kaptenen Ehrengrenats vattenverk vid Önafors - avgivit yttrande och förslag, hurvida och på vilka ställen i farleden mellan den tillämnade dammen vid Strom och Vänersborg borde anbringas fasta märken, utvisande de i den fastställda planen för farledens anläggning medgivna förhöjda lågvattenytorna, och tilläventyrs andra anordningar vidtagas för underlättande av iakttagelser rörande vattenständen i farleden. I sistnämnda skrivelsen hava förrättningsmännen - under erinran, att den uppmätning av Göta Älvs stränder, som enligt det dem jämlikt Konungens Befallningshavandes och Kungl. Maj:ts

ovan berorda utslag den 22 juni 1910 och den 14 juni 1911 meddelade förordnandet åläge förrättningsmännen att verkställa, genom resolution av båda Konungens Befallningshavande den 22 augusti 1913 uppdragits åt distriktslantmätaren greve C.G. Taube - uttalat, att de ansåge sig härmed hava fullgjort det dem enligt ovan nämnda förordnande den 5 augusti 1911 meddelade uppdraget.

Såvitt nu är i fråga, innehålla synemännens ovan omformulda protokoll över den 9 - 13 oktober 1911 hållen farledssyn, betänkanden och förslag huvudsakligen följande.

Vid ovannämnda inför synemännen å följande dagar och ställen ~~kan~~ hållna farledssynemanträden hava, såvitt nu är i fråga, följande yrkanden framställt:

den 9 oktober 1911 i Lilla Edet:

av Martin Johansson å Flundre härads vägstyrelses vägnar: att, då landsvägen vid Munkviken och Presse komme att ligga under den blivande vattenytan i Gota älv, Kungl. Vattenfallsstyrelsen måtte åläggas att på sin bekostnad anlägga ny landsväg så långt från alven, att fara för ras vore utesluten, eller i motsatt fall med iakttagande av vissa närmare angivna försiktigh-

hetsmått till förekommande av ras; samt att till säkerställande av den enskilda färjtrafiken vid Munkviken Kungl. Styrelsen måtte förpliktas att anlägga korbö över älven vid Lilla Edet eller att anordna färjtrafik över älven på sin bekostnad; samt av Gota Sulfitfabriksaktiebolag om ersättning för skada å bolagets fabrik vid Gota i följd av vattnets förorenning genom muddring;

den 10 oktober 1911 i Hjärtum:

av kyrkoherden J. L. Cullberg såsom ombud för kyrkoherden A. Wallerius, att undersökning måtte verkställas rörande uppdamningens inverkan på fallet i Sollums å, och att ett vattenståndsmärke måtte utsättas vid åns utflöde i Gota älv; samt av Jonas Johansson i Stenarsröd om liknande utredning rörande fallet i Stenarsröds bäck och om ersättning för skada genom den blivande uppdamningen;

den 11 oktober 1911 i Åsbräcka:

av hovrättsnotarien Ernst Treffenberg, att som honom tillhöriga vid Åsbräcka belägna kvarnfall i Slumpån torde komma att försvinna genom uppdamningen vid Lilla Edet, uppskattning måtte ske av värdet av fallet med därvid uppförda kvarn-

anläggning; samt

av Åsbräcka kommun om ersättning för den förlust, som kommunen komme att lida genom nedläggande av kvarnen vid Stångeforsen i Slumpån och genom översvämning av jord samt om meddelande av föreskrifter angående ^{av}höjningen av vattenståndet i Slumpån betingad höjning av spången över Stångeforsen;

den 11 oktober 1911 i Fors socken:

av Fredrik Svensson å A.M. Anderssens i Flundrevalla Västergården vägnar med flera om inlösen av Flundrevalla Andersgården och Västergården tillhörig del av Stångeforsen och om uppmätning av "strandplatsen"; samt

av A.G. Larsson i Solberga Nordgården och Patrik Pattersson i Sorby Andersgården om erhållande av elektrisk kraft i utbyte mot förlorad vattenkraft i fallet i Slumpån vid Hattevad;

den 12 oktober 1911 i Gårdhems socken:

av O.S. Rosén i Stubbered om ersättning för vissa uppgivna skador, som genom försvinnandet av fallet vid Stubbered komme att tillskyndas honom; samt

av S.E. Olsson i Åkerström såsom ägare av egendomen As-sarebo och A.J. Fredriksson i Stubbered såsom arrendator av la-

genheten Fredriksberg under Stubbered om ersättning för vissa
uppgivna skador i följd av den blivande höjningen av vatten-
ståndet i Gota älv;

den 12 oktober 1911 i Trollhättan:

av godsägaren T. Landgren å Bryggum med flere: att före-
skrift torde meddelas om anbringande av fasta märken i Gota
älv, i Stallbackaan och vid Hallsjön för vinnande av kontroll
å uppdamningen vid Trollhättan; samt

den 13 oktober 1911 i Vassända Haglum:

av kaptenen Ehrengrenat: att, då genom den utvidgade
kanalen en större vattenmängd än hittills komme att avledas
från Vänern samt härigenom Gota älvs vattenföring komme att
minskas och Vattenståndet ovanför Huvudnåsen komme att sänkas,
synemännen måtte beräkna den minskning av den genom Lillån vid
Ehrengrenats vattenverk vid Onafors framrinnande vattenmängden,
som härav förorsakades; att synemännen måtte beräkna den minsk-
ning av fallhöjden vid Onafors, som komme att förmedlas av
den i planen för kanalforetaget ingående höjningen av lågvat-
tenytan ovanför Trollhättan till höjden + 38 meter över havets
medelvattenyta mot den nu högst tillåtna höjden av + 37,59 no-

ter; att synemännen måtte föreslå åtgärder till minskning eller förekommande av de befarade olägenheterna för vattenverket vid Onafors; att undersökning måtte verkställas, om och i vad mån höjden + 38 meter verkligen vore nödvändig i farledens intresse;

att synemännen måtte föreslå föreskrift därom; att den för farleden begärda höjningen av vattenståndet icke finge ske annat än under de tider, då kanalen holles öppen för trafik; att, för den händelse synemännen icke kunde föreslå sådana föreskrifter, att all skada för Ehrengranat undvekes, synemännen måtte uppskatta den skada, som ~~ixix~~komme att tillskyndas honom; samt att Ehrengranat i övrigt åberopade vad av honom i hithörande delar anförts inför Konungens Befallningshavande.

Härutinnan har Ehrengranat huvudsakligen anført följande: Uppdämningen vid Trollhättan till höjden + 38 avsåge att jämte farledsintresset även tillgodose behovet av magasin för natt- och dagreglering av älvens vattenmängd, således ett vattenkraftintresse. För farleden krävdes icke så hög uppdämning som till + 38. Ehrengranat bestrede alltså varje höjning av lågvattentan, som icke vore nödvändig för farleden, och alltså i första rummet, att någon som helst dylik höjning tillåtes under den tid

av året, då farleden icke holles öppen. Under denna tid hade en höjning av lågvattenytan icke någon betydelse för farleden och borde därför de av domstol givna bestämmelserna om skötsel av dammarna vid Trollhättan iakttagas.

I synemännens ovannämnda betänkande den 7 juli 1913 med bland annat uppskattning av den skada, som genom den blivande höjningen av vattenståndet i Göta älv komme att förorsakas vattenkraften i ströms bäck med flera bievattendrag till Göta älv, hava synemännen icke föreslagit några åtgärder till förebyggande eller minskning av berörda skada å vattenkraften.

I sin ovannämnda skrivelse den 12 maj 1916 hava synemännen

dels — under erinran, att den av Kungl. Maj:t fastställda planen för den nya farledsanläggningen förutsatts, dels att lågvattenytan vid Trollhättepegeln skulle höjas till + 38 meter ^(havets) över medelvattenyta, vilken höjning komme att vid Bommen motsvaras av en lågvattenyta av + 38,20 meter, och dels att högvattenytan omedelbart ovanför dammen vid Ström skulle höjas till högst + 7,30 meter, vilket högvattenstånd komme att vid Åkersvass motsvaras av ett högvattenstånd av + 7,50 meter -- förmält sig anse i ärendet framställda yrkanden om anbringan-

de av fasta märken, utvisande de i den fastställda planen för farledsanläggningen medgivna förhöjda lågvattenytorna mellan dammen vid Ström och Vänersborg icke förtjäna avseende, enär sådana märken icke skulle vara rättvisande vid andra tillfällen än då älven förde lågmattenmängd, men hemställt, att, därest så ansåges nödigt, en kontrollant skulle förordnas, att på Vattenfallsstyrelsens bekostnad med tillhjälp av de självregistrerade peglarna vid Vänersborg, Trollhättan och Ström utöva förlöpande uppsikt över regleringens skötande, varjämte vid Åkersvass borde anbringas lämpligt märke på höjden 7,50 meter över havets medelvattenyta, där en var kunde iakttaga, om vattenståndet komme att hållas högre än tillåtet, och varigenom vares även kontroll å vattenstånden vid Sollumsånsutlopp, så att påyrkat märke där vore obehövt.

och dels anmält, att synemännen icke kunnat föreslå åtgärder, varigenom olägenheterna för önsforsverket av farledens tillkomst kunde utan men för farleden undanröjas eller minskas.

Sedan i anledning av bland annat synemännens förberedande skrivelse den 12 maj 1916 Kungl. Vattenfallsstyrelsen lämnats tillfälle att avgiva yttrande, har Kungl. Styrelsen, så vitt na

är i fråga, i till Konungens Befallningshavande i Älvsborgs län
inkommen skrivelse den 5 oktober 1916 huvudsakligen anført:

att någon kontroll genom särskilt förordnad kontrollant
å uppdamningen vid Ström och Trollhättan icke vore erforderlig,
då styrelsen vore ansvarig för den skada, som kunde uppstå genom
oriktig skötsel av dammarna, och denna skötsel genom ~~en~~ styrel-
sens tjänsteman skedde under tjänstemannaansvar samt de uppgif-
ter angående vattenståndet, som erhöles genom de fortlöpande
observationserna, såsom offentliga handlingar vore tillgängliga
för dem, som därav vore intresserade;

samt att beträffande det föreslagna högvattenmärket vid
Åkersvass och kontrollen av dess höjdläge styrelsen ej hade
anledning till annan erinran, än att vid en högvattenmängd av
900 kubikmeter i sekunden mot höjden + 7,30 meter vid Ström be-
räknats vid Åkersvass svara höjden + 7,56 meter, vilken sist-
nämnda högvattenyta dock kunde komma att överskridas vid excep-
tionella tillfällen, såsom vid stark storm och svår isgång.

Vidare har Kungl. Vattenfallsstyrelsen i frågan, huruvida
vattnet ovan Trollhättan finge uppämnas även under de tider
av året, då farleden icke vore tillgänglig för genomgående tra-

fik, i sin skrivelse den 5 oktober 1916 huvudsakligen anført:
att det vore högst obetydliga intressen, som skulle beröras,
om höjden + 38,0 generellt skulle fastslås såsom lågvattenyta
ta ovan Trollhättan; att yrkande om, att denna lågvattenyta
icke skulle få hållas å tid, då farleden vore avstängd för
genomgående trafik, icke framställes av någon annan än ägaren
av Onafors; att styrelsen måste anses berättigad att hålla
vattenståndet ovanför Trollhättan uppe vid den av kommissions-
lantmätaren Gran på sin tid antagna vattenhorisonten, vilken
enligt verkställda utredningar samt av hydrografiska byrån
utförd kontrollberäkning måste anses ligga åtminstone på höjden
+ 39,27; att då Kungl. Trollhätte kanal- och vattenverk på sin
tid hos vederborande domstol sökte tillstånd att utföra den
nuvarande regleringsdammen vid Trollhättan, en uppdämningshöjd
begärdes, som väsentligt understegre Grans horisont, enär frå-
gan om tillståndets erhållande varit brådskande; att enligt
numera i laga ordning meddelade föreskrifter Kungl. Styrelsen
ägede vid regleringsdammen i Trollhättan hålla det vattenstånd,
som enligt en viss relationskurva svarade mot vattenståndet i
Vänern; att det vore avvikt, att lågvattenytan + 38,0 vid Troll-

hättan finge hållas året om, bland annat på ^{den} grund, att därige-
nom skulle möjliggöras framförande av en större vattenmängd
genom tilloppskanalen i Trollhättan till kraftverket, varige-
nom kraftverket skulle bli i stånd att i större utsträckning
tillgodose de alltmera stegrade kraven på erhållande av elek-
trisk kraft; samt att Kungl. Styrelsen för den skuli hemställ-
de, att Konungens Befallningshavande måtte förklara hinder ic-
ke mäta för Styrelsen att året om hålla lågvattenytan vid ~~de~~
regleringsdammen i Trollhättan å höjden $\pm + 38,0$.

Med anledning av dels synemännens ovannämnda protokoll
över farledssyn den 9 - 13 oktober 1911 och utlåtande den 7
juli 1913 med bland annat uppskattning av skada å Ströms väck
med flera pivattendrag till Göta älv samt skrivelse den 12
maj 1916 angående bland annat ifrågasatta fasta vattenmärken
ävensom av synemännen upprättat instrument över värdering av
skada å vattenverket vid Onafors, dels ock Kungl. Vattenfalls-
styrelsens nyssnämnda skrivelse den 5 oktober 1916 hava Konung-
ens Befallningshavande i Älvsborgs samt i Göteborgs och Bohus
län genom lika lydande kungörelser respektive den 12 och den
19 mars 1917 lämnat vederbörande strand-, bro-, fiske- och

vattenverksägare samt andra, vilkas rätt kunde vara av ovan berörda frågor beroende, tillfälle att inom numera förfluten tid inkomma med de skriftliga yttranden, vartill de kunde finna anledning, vid äventyr, att underlåtenhet därav icke hindrade målets avgörande på för handens varande skäl.

Härefter hava godsägarna Torsten H. Landgren å Bryggan och Richard Koch å Nygård med flera strandägare uti två särskilda till Konungens Befallningshavande i Älvsborgs län den 30 april 1917 inkomna skrivelser huvudsakligen anført: att de vidhölle sitt yrkande om anbringande av fasta vattenmärken och om föreskrift, att skötseln av regleringsdammen vid Trollhättan skulle uppdragas åt en särskild kontrollant, tillsatt av annan myndighet än Kungl. Vattenfallsstyrelsen; att föreskrift måtte meddelas om upprättande av behöriga tabeller, enligt vilka strandägarna själva kunde kontrollera vattenhöjden; att Kungl. Styrelsen icke ägde rätt att dämja högre vid Trollhättan än som bestämts genom Kungl. Göta Hovrätts utslag den 19 juni 1908, varigenom Hovrätten lämnat utan ändring vederbörande Häradsrätts föreskrift därom, att vattenståndet i älven skulle regleras i enlighet med en viss relationslin-

je, utmärkande vid olika vattenstånd höjdskillnaden mellan Vänerns vattenyta och vattenytan i älven vid Trollhättans landsvägssvängbro, med rättighet till en avvikelse uppåt under kortast möjliga tid av högst 15 centimeter och med skyldighet att hålla vattenståndet lägst 37,59 meter över havets medelvattenyta; att strädägarna bestrede Kungl. Styrelsens yrkande om rätt att få höja lågvattenytan till + 38 meter året om; att Kungl. Styrelsen icke kunnat angiva, att den begärda höjningen av lågvattenytan under den tid, då seglationen icke påginge, skulle kunna vara till någon nytta för den allmänna farleden; att Kungl. Styrelsen tvärtom låtit förstå, att denna höjning skulle bliva till nytta för kraftanläggningen vid Trollhättan; samt att Kungl. Styrelsens ifrågavarande framställning alltså innebure ett sätt att komma ifrån den av Kungl. Hovrätten fastställda regleringsplanen utan tillämpning av 1880 års vattenrättsförordning, vilken vore tillämplig, när det gällde uppdämning för kraftändamål.

Sedan härpå Vargöns aktiebolag, som av kaptenen Ehrengranat förvärvat äganderätten till Önafors och därvarande vattenverk, uti till Konungens Befallningshavande i Älvsborgs län

inkommen skrift dels bestritt, att Kungl. Vattenfallsstyrelsen ägde rätt att dämna upp vattnet vid Trollhättan högre än vad Kungl. Hovrättens lagakraftägande dom medgäve, och dels för- mält sig i övrigt åberopa vad Ehrengrenat anført och vidhållit av honom framställda yrkanden, så har Konungens Befallningshavande i Älvsborgs län i skrivelse den 16 maj 1917 lämnat Kungl. Vattenfallsstyrelsen tillfälle att avgiva ytterligare påminnelser i målet.

Slutligen har Kungl. Vattenfallsstyrelsen uti den 18 november 1920 till Konungens Befallningshavande i Älvsborgs län inkommen skrivelse — jämte det Kungl. Styrelsen överlämnat en den 2 i samma månad dagtecknad till länsstyrelsen i Älvsborgs län ställd skrivelse, vari Vargons aktiebolag för- mält sig återkalla de av kaptenen Ehrengrenat såsom agare av 1/2 mantal Önsfors med kvarn och såg framställda yrkandena i målet — vidhållit vad av Kungl. Styrelsen tidigare anförts och yrkats i målet.

Vad sålunda och vidare förekommit hava Konungens Befallningshavande tagit under övervägande; och finner Konungens Befallningshavande — i anledning av föreskriften i Konungens Be-

fallningshavandes ovanberörda utslag den 22 juni 1910 därom,
att uppämning för den nya farleden vid Ström och Trollhättan
icke finge äga rum, förrän de i utslaget föreskrivna synför-
rättningarna verkställts och Konungens Befallningshavande hun-
nit meddela beslut i anledning av vad därvid förekommit -- skä-
ligt, med stöd av 3 § i Kungl. Förordningen om allmän farled
den 30 december 1880, jämförd med övergångsbestämmelserna i
lagen den 11 juni 1920 om ändring i vissa delar av vattenlagen,
medgiva, dels att i enlighet med den genom nådiga brevet den
21 januari 1910 fastställda definitiva planen för anläggning
av ny farled mellan Vänersborg och Göteborg vattenytan medel-
bart ovanför dammen vid Ström må uppämnas till högst + 7,30
meter över havets medelvattenyta, vilket högvattenstånd
beräknats vid en högvattenmängd av 900 kubikmeter i sekunden
komma att vid Åkersvass motsvaras av ett högvattenstånd av +
7,56 meter, vilket sistnämnda vattenstånd likväl kan komma att
i undantagsfall såsom vid stark storm och svår isgång överskrid-
as, och dels att i enlighet med sagda plan lågvattenytan vid
Trollhättepegeln må höjas till höjden + 38 meter, vilken höj-
ning i samma plan angivits komma att vid Bommen motsvaras av

en lågvattenyta av + 38,20 meter; dock att — enär det icke kan anses tillkomma Konungens Befallningshavande att jämlikt Kungl. Förordningen om allmän farled medgiva uppdämning för annat än farledsändamål, men Kungl. Vattenfallsstyrelsen så mycket mindre kan anses hava visat, att den av Kungl. Vattenfallsstyrelsen begärda höjningen av lågvattenytan ovan Trollhättan även under de tider av året, då farleden icke är tillgänglig för genomgående trafik, nödvändiggöres för genomförande av den av Kungl. Maj:t genom nämnda brevet den 21 januari 1910 fastställda planen för den nya farleden mellan Vänersborg och Göteborg samt för farledens fulla utnyttjande för trafikändamål i dess enligt planen utvidgade och förbättrade skick, som Kungl. Styrelsen fast hellse såsom skäl för berörda uppdämning under sagda tider åberopat, att vattenkraften därigenom kunde bättre utnyttjas, — det sålunda meddelade tillståndet till höjning av vattenståndet i Gota älv ovan Trollhättan icke, mot av strandägarna i målet framställt bestridande, skall avse andra tider av året än den, under vilka farleden är tillgänglig för genomgående trafik.

De i målet framställda yrkandena om anbringande av

fasta märken, utvisande den medgivna uppdamningen, samt om kontroll genom särskilt förordnad kontrollant å uppdamningen vid Trollhättan, finna Konungens Befallningshavande skäligen allenast på det sätt bifalla, att Konungens Befallningshavande föreskriva, dels att vid Åkersvass skall under kontroll av distriktschefen i Västra väg- och vattenbyggnadsdistriktet anbringas ett lämpligt märke å här ovan angifna höjden + 7,56 meter, dels ock att, därest efter bemålde distriktschefs och Kungl. Vattenfallsstyrelsens hörande så finnes nödigt, en kontrollant skall förordnas av Konungens Befallningshavande att på Vattenfallsstyrelsens bekostnad med tillhjälp av de självregistrerande pejlarna vid Vänersborg, Trollhättan och Ström utöva fortlopande uppsikt över regleringens ^kötande.

Det framställda yrkandet om upprättandet av särskilda tabeller, efter vilka strandagarna själva kunde kontrollera vattenhöjden, lämnas av Konungens Befallningshavande utan avseende.

De i målet framställda anspråken på gottgörelse för skada eller olägenhet av farledens inrättande eller begagnande finna Konungens Befallningshavande icke föranleda till an-

nat yttrande, än att vederbörande hänvisas att, i den mån
sådant icke redan ägt rum och där icke godvillig överens-
kommelse om ersättning kan träffas, jämlikt 3 § i Kungl.
Förordningen om allmän farled den 30 december 1880 påkalla
vederbörande domstols prövning.

Den, som med detta utslag icke åtnöjes, äger att hos
Kungl. Maj:t däröver anfora underdåniga besvär, vilka bora
vid talans förlust till Kungl. Kommunikationsdepartementet
inkomma sist före klockan tolv å trettionde dagen efter del-
fäendet härav, samma dag oräknad; dock att menighet, som kla-
gar, äger tillgodogjuta femton dagars längre besvärstid, li-
vensom att, om besvärstiden tilländagar på helldag, inlämnat
det må ske näst därpå följande sockendag före klockan tolv
på dagen. År och dag som ovan.

För Älvsborgs län:

R. S. Hultberg

Gunnar Wennerberg

För Göteborgs och Bohus län:

G. Söderman

Christham